

Ky dokument nuk është prova. Prova janë bajtët e ruajtur: HTML-ja e faqes, pamja e saj, dhe zinxhiri i hash-eve që i lidh. Kjo dëshmi është paraqitja e tyre, e prodhuar automatikisht. Verifikohet me kodin më poshtë **pa na pyetur ne**.

ARTIKULLI

TITULLI	Fjalimi i plotë i Sekretarit amerikan të Shtetit nga Athina: Ja mesazhi i SHBA-ve për Europën - Euronews Albania
ADRESA	https://euronews.al/fjalimi-i-plote-i-sekretarit-amerikan-te-shtetit-nga-athina-ja-mesazhi-i-shba-ve-per-euopen/
BURIMI	euronews.al
GJENDJA	online

KOHA

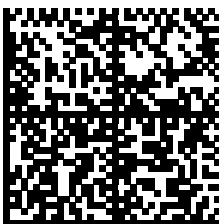
KAPUR NGA NE	8 tetor 2026, 08:38:42 UTC <i>Dritarja jonë e pasigurisë: ± 300 s — intervali me të cilin e kontrollojmë këtë burim.</i>
DEKLARUAR NGA PORTALI	8 tetor 2026, 08:33:02 UTC <i>Koha e deklaruar vjen nga pala që po vlerësohet. Ora jonë nuk preket prej saj, dhe të dyja shfaqen këtu të ndara.</i>

HASH-ET · SHA-256

PËRMBAJTJA	4f4b4ddb522b869c6da5307e6c774cfbd01138fd664e1a00835a78a0b01fd084
TEKSTI	59b2bdbdfaeb4ea091eae425f7c98e492e22e86d36c3dadd5d24fcc630e4d893
PAMJA	1228a8db686d1c331aba32ff3b7eec5fc17cfbef070a2e5eb261f1dfb4a090d0

ZINXHIRI I PROVËS

KJO HYRJE	f8b42507b8911e9399d73f8519ac88407ab057b986e69c958d4f82d1e0105e46
E MËPARSHMJA	—
RRËNJA MERKLE	00290d49a4a071b92386423226ed9c7e27805df22e42b57d6e20e4d10763ee62
ANKORIMI	submitted — dërguar, ende pa bllok <i>Deri te blloku, kjo provon integritetin, jo kohën.</i>

SKANOJE PËR TA VERIFIKUAR

Kodi të nxjerr te eksploruesi i STAMLES. Ai regjistër nuk është yni: nëse serveri ynë bie nesër, vula mbetet aty ku është.

Faqja tregon njërën nga tri gjendjet — **nuk u gjet**, **në radhë**, ose **e konfirmuar** me bllokun, rrënjën Merkle dhe transaksionin në Polygon. Krahazo hash-in që gjen atje me atë të shtypur më lart: nëse përputhen, kjo kapje ekzistonte para asaj ore, dhe ne nuk mund ta kishim ndryshuar pas saj.

<https://scan.stamles.eu/verify/f8b42507b8911e9399d73f8519ac88407ab057b986e69c958d4f82d1e0105e46>

PAMJA E FAQES

Renderuar nga HTML-ja jonë e ruajtur, jo nga rrjeti. **Riprodhon kopjen tonë, jo pamjen e atëhershme:** stilet dhe imazhet e largëta mund të mos ekzistojnë më ose të kenë ndryshuar.

Motori: chromium-stored+assets · dritarja 1280×1024 px

TREND

Edi Rama Kuvendi i Shqipërisë Marco Rubio Sali Berisha Justina Shiroka-Pula

BOTA | EVROPA

Fjalimi i plotë i Sekretarit amerikan të Shtetit nga Athina: Ja mesazhi i SHBA-ve për Europën

8 Tetor 2026 | 10:33

Sekretari amerikan i Shtetit, Marco Rubio, mbajti një fjalim në Athinë, ku nga Akropoli përcolli mesazhin e SHBA-së për të ardhmen e Europës dhe Perëndimit. Rubio foli për trashëgiminë e Greqisë së lashtë, fuqinë kombëtare, mbrojtjen, sovranitetin, marrëdhëniet transatlantike dhe nevojën, sipas tij, që Europa të rikthejë besimin dhe forcën e saj.

Fjalimi i plotë

"Në mbarë botën ka rrënoja madhështore. Në shumë raste, ato janë vende ku historia duket sikur ka shteruar: mbetje të kulturave të largëta, që kanë kaluar prej kohësh përtej kujtesës së gjallë.

Por Akropoli është ndryshe.

Për mijëra vjet, qytetërimi që ndërtoi atë që qëndron pas meje ka magjepsur imagjinatën e botës perëndimore. Breza të tërë burrash shteti, artistësh dhe filozofësh kanë hedhur sytë drejt tij – e kanë parë me mahnitje dhe me admirim.

Koha ka prirjen t'i zbehë ndjesitë: fitoret e mëdha dhe humbjet katastrofike duket sikur tkurren, derisa kthehen në shënime të vogla në një tekst mësimor, në një fakt tjetër që nxënësit tanë duhet ta mësojnë përmendësh dhe pastaj ta harrojnë. Por grekët e lashtësisë duket se kanë një ndikim pothuajse mistik mbi kujtesën tonë. Ata na thërrasin përsëri e përsëri.

Në vitin 480 para Krishtit, ushtritë e Kserksit mbërritën në këtë qytet dhe u vunë zjarrin faltoreve të tij. Shumica e athinasve ishin evakuuar me anije drejt një ishulli aty pranë. Por një grusht prej tyre refuzoi të largohej nga shtëpia. Në vend të kësaj, ata u barrikaduan në fortesën shkëmbore të Akropolit për të zhvilluar një qëndresë të jashtëzakonshme deri në fund: rrokullisën gurë të mëdhenj poshtë shkëmbinjve mbi pushtuesit persë dhe e mbajtën për ditë me radhë larg perandorinë më të madhe të kohës. Në fund, ata u mposhtën. Persianët plaçkitën tempujt, dogjën faltoret dhe e rrafshuan Akropolin me tokën. Por, kur athinasit u kthyen, mblodhën mbetjet e thyera të Akropolit të vjetër dhe i varrosën në kodrën ku ai kishte qëndruar. Disa dekada më vonë, nën udhëheqjen e Perikliut, ngritën Partenonin.

Për 25 shekuj me radhë, Partenoni ka qëndruar në këmbë. Perandoritë janë ngritur dhe kanë rënë nën hijen e tij. Perandorë të ndryshëm kanë ndërtuar kllat e Athinës dhe Romës

LAJMI I FUNDIT

10:33 "Kush del nga vendimi i grupit, del nga grupi", zbardhet fjala e Ramës me deputetët e PS para nisjes së seancës

10:24 Tensione në protestën pranë Parlamentit, policia hedh spraj lotsjellës drejt qytetarëve (VIDEO)

10:23 Tedi Blushi: Sot është ditë historike, çdo deputet do të përballet me votën e tij

SHPËRNDAJE
ARTIKULLIN Bordi i Transparencës vendos çmimet e reja të naftës dhe benzinës

10:12 Vullnet Sinaj ndryshon qëndrim, bashkohet me grupin për "Territorialet"

10:08 Berisha para Parlamentit: Do bëjmë çmos që reforma të mos kalojë, protesta pa simbole partiake

TESTIM

kanë rënë nën njën e gj. pasurisë së njerëzve që e mbledhën – bijtë e Atinës dhe Romës – e kanë çuar qytetërimin e tyre deri në skajet më të largëta të Tokës.

Dy shekuj e gjysmë pas themelimit të republikës amerikane, në anën tjetër të botës nga vendi ku qëndroj tani, unë qëndroj sot këtu si sekretar i Shtetit i asaj republike dhe si stërnip i kolonëve që mbërritën në Botën e Re nga Spanja. Qëndroj këtu për të dëshmuar për një borxh që as kalimi i kohës dhe as largësia nuk mund ta shuajnë kurrë.

Historia e Amerikës, historia e vendit tim, mban gjurmët e antikitetit. Greqia është gdhendur fjalë për fjalë në arkitekturën e qeverisë sonë: në kolonat madhështore, në kupolat dhe monumentet që gjenden në kryeqytetin tonë. Vetë qyteti ku lindi Kushtetuta jonë – Filadelfia – ka një emër grek.

Themeluesit e vendit tim ishin të magjepsur nga trashëgimia që trashëguam prej jush. Ata ishin jashtëzakonisht të lexuar në fushën e historisë dhe e kuptonin qartë rolin e tyre të veçantë në të. Por asnjë epokë tjetër e së kaluarës nuk e mbërtheu vëmendjen dhe imagjinatën e tyre si antikiteti. Shumë njerëz habiten kur mësojnë se autori më i cituar në Letrat Federaliste nuk ishte një filozof i Iluminizmit apo një teoricien politik. Jo. Autori më i cituar në Letrat Federaliste ishte Plutarku, biografi grek i burrave të mëdhenj të Greqisë dhe Romës.

Është shkruar dhe thënë shumë për ndikimin e Greqisë së lashtë mbi idetë e themeluesve amerikanë – dhe, për këtë çështje, mbi të gjithë filozofët dhe burrat e shtetit perëndimorë që erdhën përpara tyre. Shumica prej nesh e njohim historinë bazë. Athina na dha demokracinë. Platoni dhe Aristoteli na dhanë filozofinë perëndimore. Idetë tona për ligjin, virtytin, qytetarinë dhe qeverisjen republikane u formësuan në qytet-shtetet greke. Edhe shumë nga fjalori ynë politik – fjalë si demokraci, tirani dhe vetë fjala “politikë” – e kanë origjinin këtu.

E gjithë kjo është e vërtetë. Por ajo që i detyrohem i këtij vendi – si amerikanë dhe si perëndimorë – është shumë më e thellë. Këto institucione dhe ide ishin shprehja e jashtme e cilësive më themelore që shohim te grekët e lashtë, cilësi që nuk mund të kufizohen te një sistem apo teori e caktuar politike.

Këtu, në Athinë, gjetëm mishërimin e parë të plotë të të gjitha tipareve thelbësore që do të përcaktonin Perëndimin: individualizëm të fuqishëm dhe ambicie të pandalshme; eksplorim dhe shpikje të guximshme; etje për zbulim, aventurë, rrezik dhe lavdi. Një kureshtje të pangopur për botën dhe parimet që e drejtojnë atë; dëshirën për të njohur misteret e natyrës dhe për të kuptuar sekretet e kozmosit. Padurim ndaj idesë se diçka është e pamundur, sfidim të çdo kufiri dhe pengese, përpjekje për të parë në thellësitë e së panjohurës.

Këto nuk ishin thjesht formula apo parime të një shkolle të caktuar filozofike. Ato ishin tipare të një populli – të shprehura në traditat, rrëfimet dhe imagjinatën e tij; në cilësitë që kërkoheshin prej qytetarëve; në gjërat për të cilat jetonin, luftonin dhe vdisnin.

T’i njohësh ata do të thotë të njohësh veten.

Ajo që lulëzoi këtu ishte dëshira perëndimore për të zbuluar gjithçka që padija, errësira dhe largësia e kishin mbajtur të fshehur nga mendja e njeriut. Grekët nuk formësuan vetëm historinë; ata na dhanë vetë historinë. Pjesën më të madhe të asaj që dimë për shumë qytetërimë të lashta e njohim pothuajse tërësisht nga shënimet e eksploruesve dhe historianëve grekë – eksplorues dhe historianë që nuk shënuan vetëm historinë e popullit të tyre, por udhëtuan larg për të vëzhguar dhe dokumentuar historitë e popujve e kulturave të huaja në mbarë botën.

Ndërsa të tjerët e drejtonin vështrimin nga brenda, grekët ishin të parët që e kthyen vëmendjen nga jashtë, në ndjekje të emocionit dhe lavdisë që sillte zbulimi i gjithçkaje të çuditshme dhe të re. Ishte pikërisht kjo cilësi që do ta shtynte Perëndimin të krijonte dhe të ndërtonte gjëra që të tjerët nuk mundeshin, duke e dalluar nga shumë kultura e qytetërimë të tjera, ku qëndrueshmëria dhe mbijetesa ishin synimet më të larta të jetës.

Por ajo që trashëgojmë nga grekët nuk është vetëm ambicia për të eksploruar të panjohurën; është edhe bindja se e panjohura mund të njihet. Besimi se bota mund të përshkruhet, matet, hartëzohet dhe kuptohet, dhe se kozmosi ka një rend racional, të drejtuar nga ligje të caktuara themelore, të cilat njerëzit mund t’i vëzhgojnë dhe mendja mund t’i kuptojë.

Ky ishte themeli i mendimit perëndimor: i matematikës, shkencës dhe mjekësisë sonë; i filozofisë, etikës dhe fesë sonë. Ai i hapi rrugën Ungjillit të Jezu Krishtit që të gjente terren pjellor në Evropë dhe të lulëzonte në qytetërimin e krishterë. Ishte themeli i pasurisë së teologjisë së krishterë – i Agustinit dhe Akvinit, si dhe i gjithë traditës së drejtës natyrore.

Ai lindi një qytetërim të shënuar jo vetëm nga një kulturë e përbashkët, por edhe nga një antropologji e përbashkët – nga një pikëpamje e përbashkët për njeriun dhe vendin e tij në univers. Pasardhësit e këtij qytetërimi do të ndanin jo vetëm idenë e një rendi natyror, por edhe një kuptim të veçantë për virtytin, fatin dhe rrjedhën e jetës; për të vërtetën, mirësinë dhe bukurinë; për një kod që përcaktonte se si duhet të jetojnë njerëzit; për standarde dhe ideale objektive drejt të cilave duhet të synojnë.

Për grekët e lashtësisë, kërkimi i përsosmërisë ishte vetë parimi i ekzistencës njerëzore. Ata e organizuan gjithë jetën qytetare rreth garës, ambicies dhe konkurrencës: në filozofi dhe poezi, në skulpturë dhe dramë, në sport dhe art, në luftë dhe qeverisje. Qyteti klasik

grek ishte nje arene ku burrat e medhenj vinin ne prove veten dhe deshmonin artesite e tyre, duke e zhvilluar potencialin permes perpjekjes se vazhdueshme – per te qene me te mirët, me te fortët, me te bukurit dhe per t'iu afruar gjithnje e me shume persosmerise.

E di se per veshet e sotem, ajo qe sapo pershkrova, kjo menyre jetese, mund te tingelloje e cuditshme; madje mund te duket mizore. Ideali i shume ideologjive te kohes sonë, singerisht, eshte kthyer ne nje botë me siguri te persosur, pa rrezik e pa deshtim, pa lavdine e fitores dhe as turpin e humbjes. Shpesh, keto ditë, ne ndertojmë duke ulur standardet. I percaktojmë ato në menyre qe askush te mos humbasë; merremi me shume me rehatine e me te dobetve sesa me potencialin e me te mireve. Gjerat me te jashtezakonshme mes nesh i mbajme peng te mesatares, se zakonshmes dhe mediokres.

Njerëzit qe ndertuan Partenonin ndertuan drejt lartësive. Ata besonin se synimi me i larte dhe me fisnik ne jetë ishte t'i tejkalote te tjerët dhe te perpiqeshe te ishe me i miri ne çdo gjë. Qytet-shtetet e Greqise se lashte ishin te mbushura me pasion te forte, rivalitet, fraksione dhe konflikte. Por nga kjo perpjekje e vazhdueshme per t'u dalluar lindi lulëzimi i madh i artit, filozofise dhe energjise politike e intelektuale, qe do ta kthente nje bashkësi qytetesh mesdhetare ne vendlindjen e qytetërimin me te madh ne botë.

Thymos, siç e quanin grekët e lashtë – zjarri i pasionit, forcës, guximit dhe krenarisë – është zemra e qytetërimin të madh. Dhe pa të? Pa të, kombet humbasin vullnetin për të luftuar, për t'u përpjekur, për të mbijetuar.

Sot, një pjesë tepër e madhe e Perëndimit e ka harruar këtë cilësi. Me kalimin e kohës, ne në Perëndim nisëm të ndiheshim të turpëruar pikërisht për gjërat që na bënin të veçantë. Na vinte zor që arrijtjet tona na dallonin nga pjesa tjetër e botës. Mirëqenia jonë u kthye disi në burim faji. Nuk besonim më se e meritonim dhe se e kishim fituar madhësinë tonë.

Fjala "nacionalizëm" u bë fjalë e papranueshme. Dhe kështu rrëzuam monumentet tona; dënuam historinë tonë. Në shumë vende, u mësuan fëmijëve të turpëroheshin për vendet që do të trashëgonin. Gjatë këtij procesi, hapëm kufijtë, transferuam industrinë tonë jashtë vendit dhe lejuam që ushtritë tona të dobësoheshin e të shkonin drejt rrënimit.

Dhe çdo vit që kalonte, dukej sikur ia kalonim gjithnjë e më shumë sovranitetin tonë institucioneve globale, duke ua kaluar vendimmarrjen burokracive shumë larg mundësisë sonë për t'i kontrolluar.

Por të tjerët ishin më se të gatshëm të mbushnin boshllëkun që lamë pas – boshllëkun e krijuar nga dobësia jonë. Ndërsa besimi i Perëndimit lëkundej, kundërshtarët dhe rivalët e tij bëheshin gjithnjë e më këmbëngulës, duke ndërtuar pasurinë dhe fuqinë e tyre në vendin tonë.

Sot, gjendemi në një udhëkryq. Sepse dekada e ardhshme dhe vendimet që do të marrim do të shkruajnë historinë e shekullit që vjen. Rruga që do të zgjedhim do të përcaktojë nëse Perëndimi do ta ruajë vendin e tij në krye të botës, apo do të pajtohet me një të ardhme dobësimi, nënshtrimi dhe rënieje. Ose do të zgjedhim të veprojmë tani, ose do ta humbasim krejt mundësinë për të vepruar.

Nën presidentin Trump, Shtetet e Bashkuara e kanë bërë zgjedhjen e tyre. Zgjedhim ndjekjen pa ndjesë të fuqisë kombëtare: të rimarrim kontrollin mbi zinxhirët tanë jetikë të furnizimit, të riindustrializojmë ekonominë, të rindërtojmë mbrojtjen dhe të luftojmë për epërsi në teknologjitë dhe industritë e së ardhmes.

Zgjedhim të synojmë kufij të rinj: në prodhimin e përparuar dhe inteligjencën super të avancuar; te dronët, armët dhe lufta; te çipat, mineralet, hapësira kibernetike dhe çdo fushë tjetër të mundësive njerëzore. Të çlirojmë energjinë tonë, të rindërtojmë fabrikat, të rikthejmë astronautët tanë në Hënë dhe të nisim një epokë të re eksplorimi në hapësirë.

Pavarësisht idealeve të tyre të larta, grekët e lashtë nuk ishin naivë. Ata e kuptonin se kombet kanë interesa. E kuptonin se drejtimi i shtetit kërkon maturi dhe diplomaci, por e kuptonin gjithashtu se ai kërkon aftësinë për të përdorur forcën kur maturia dhe diplomacia dështojnë. Ata e kuptonin se fuqia nuk kërkon vetëm mjete për t'u mbrojtur, por edhe besueshmërinë se je i gatshëm t'i përdorësh ato.

Ky është kuptimi klasik i politikës dhe i drejtimit të shtetit, të cilin administrata Trump shpreson ta rimarrë – jo vetëm për vendin tonë, por për të gjithë qytetërimin tonë.

Ne besojmë se Evropa mund të zgjohet nga gjumi i saj i gjatë dhe të rindezë zjarrin që u ndez këtu mijëra vjet më parë.

Ka tashmë shenja.

Në të gjithë kontinentin po shohim atë që shpresojmë të jetë fillimi i një ndryshimi brezash: rritje të ndjeshme të shpenzimeve për mbrojtjen, një hov partneritetesh dhe programesh të reja, zgjerim të prodhimit dhe të kapaciteteve prodhuese, pas angazhimeve historike për mbrojtjen të marra vitin e kaluar në Hagë.

Greqia ka qenë në qendër të këtij ndryshimi. Populli i këtij vendi ka dëshmuar edhe një herë se është një mik i pazëvendësueshëm si për Evropën, ashtu edhe për Shtetet e Bashkuara, në gjithçka që lidhet me energjinë, migracionin dhe mbrojtjen, ku Greqia ka qenë një aleate shembullore.

Shpresa jonë më e sinqertë është që e gjithë Evropa të ndjekë shembullin tuaj.

Ecne nese pasionet ndonjehere i kane tendosur njet e miqesise mes Shteteve te Bashkuara dhe Evropës, ato nuk duhet te lejohen t'i kpusin ato. Se bashku, duhet te forcojmë një aleancë të aftë për t'u përballur me kërcënimet e kohës sonë.

Dhe mund ta bëjmë këtë. Sepse nuk besojmë se miqësia transatlantike duhet të jetë një lojë ku njëra palë fiton dhe tjetra humbet. Përkundrazi, vizioni ynë është një aleancë, fuqia e së cilës është më e madhe se shumta e pjesëve të saj. E pamë këtë vizion në veprim vetëm muajin e kaluar, në një marrëveshje të pashembullt të re mes Shteteve të Bashkuara, Danimarkës dhe Grendës – një marrëveshje që do të riformësojë Arktikun dhe do të forcojë sigurinë e gjithë NATO-s. Të tre partnerët në atë marrëveshje dolën fitimtarë. E gjithë Evropa, NATO-ja dhe Shtetet e Bashkuara dolën më të sigurta, më të forta dhe më të mbrojtura falë saj.

Duam të fitojmë së bashku. Duhet të fitojmë së bashku.

Sot është bërë e modës të besohet se politika e jashtme e ndriçuar nënkupton t'i japësh përparësi bashkësisë globale përpara popullit tënd. Mendoj se edhe këtu kemi shumë për të mësuar nga njerëzit e Greqisë së lashtë, sepse ata e dinin se nuk ka asgjë egoiste apo të gabuar te besnikëria ndaj kombit tënd, dhe asgjë egoiste apo të gabuar te lufta për të mbrojtur interesat e tij mbi gjithçka tjetër.

Ata besonin me vendosmëri te ideali i njeriut të madh: individit të jashtëzakonshëm që fiton pavdekësinë përmes veprave të veta. Por besonin se lavdia dhe fama fitoheshin duke u përpjekur, duke sakrifikuar dhe duke arritur shumë për diçka më të madhe se vetja. Heroi që përsëritej në botën e lashtë greke ishte njeriu i gatshëm të paguante çdo çmim për një kauzë, së cilës i ishte përkushtuar.

Këtë e shohim te Sokrati, i cili nuk pranoi të hiqte dorë nga kërkimi i së vërtetës, edhe kur kjo i kushtoi jetën. E shohim në qëndresën legjendare të 300 spartanëve – të rrethuar dhe në një disavantazh të pashpresë përballë ushtrive të mëdha perse – të cilët refuzuan mundësinë për të shpëtuar veten dhe zgjodhën të luftonin deri në fund, në vend që të braktisnin postin apo detyrën e tyre. E shohim edhe në mitin epik të Akilit, të cilit iu ofrua mundësia të kthehej në shtëpi e të jetonte një jetë të gjatë dhe të qetë, por që zgjodhi të qëndronte në Trojë dhe të vdiste në kërkim të lavdisë së përjetshme.

Këto janë cilësitë që do të formësonin imagjinatën morale perëndimore. Nga martiri i krishterë që refuzoi të tradhtonte besimin, te patrioti që dha jetën për vendin e tij; nga Shën Thomas More te Beteja e Alamos; e deri te fjalët e pavdekshme në mbyllje të Deklaratës së Pavarësisë së Shteteve të Bashkuara: "Ne i premtojmë njëri-tjetrit jetët tona, pasuritë tona dhe nderin tonë të shenjtë."

Nga grekët, Perëndimi trashëgoi ndjenjën e detyrës – besnikërinë e pathyeshme ndaj kodit, kauzës dhe vendit të vet. Heronjtë tanë, heronjtë e Perëndimit, janë ata që zgjedhin t'i qëndrojnë besnikë detyrës pikërisht atëherë kur kjo është më e vështirë dhe më e dhimbshme: njeriu që mbahet te fjala e dhënë, ushtari që nuk e braktis postin, kapiteni – kapiteni proverbial – që fundoset bashkë me anijen e tij.

Kjo është krejt ndryshe nga ajo që shohim edhe sot, për shembull, te fanatikët si mullahët radikalë të Iranit, kulti i vdekjes së të cilëve i shpall heronj kombëtarë fëmijët që kryejnë sulme vetëvrasëse dhe e paraqet martirizimin si qëllim në vetvete.

Heronjtë tanë mund të jenë të gatshëm të vdesin për kauzën e tyre, por ata nuk e adhurojnë vdekjen. Pikërisht sepse e vlerësojmë jetën, arrijmë ta njohim heroizmin e atyre që do të sakrifikonin jetën e tyre para se të tradhtonin parimet. Ne e marrim si të mirëqenë konceptin perëndimor të këtyre gjërave – heroizmin, nderin dhe detyrën. Mendojmë se ato janë disi universale për të gjithë njerëzit, në të gjitha kohët dhe vendet. Nuk janë. Ato janë produkt i një karakteri të veçantë, i cili u shfaq këtu dhe formësoi gjithë historinë e qytetërimit që erdhi më pas. Një qytetërim për të cilin duhet të luftojmë sot me të njëjtin pasion si paraardhësit tanë.

Njerëzit që ndërtuan Partenonin u pasuan nga arkitektët e qytetërimit të krishterë evropian, të cilët ngritën katedralet e Milanos, Këlnit dhe Firences. Kërkimi për të përsosur formën njerëzore, që frymëzoi skulptorët e lashtë grekë, gjeti një shprehje të re te Mikelandxhelo. Kërkimi i filozofëve grekë për të kuptuar strukturën e universit u trashëgua nga Koperniku, pastaj nga Galileu, Kepleri dhe Njutoni.

Etja për dije të reja lindi ekspeditën e parë të Magelanit përreth botës, zbulimin e Amerikave nga Kolombi dhe, më në fund, udhëtimin e Apollos 11 drejt Hënës. Cilësitë që e shtynë Aleksandrin të pushtonte gjithë botën e njohur u shfaqën sërisht te Cezari, pastaj te Karli i Madh dhe Kortesi.

Edhe në Amerikë, e njëjta traditë u ripërtëri. Një vend i hapur dhe i egër u bë skena e një ringjalljeje të madhe të imagjinatës dhe ambicies perëndimore. Aspirata greke për horizonte të reja u shndërrua në frymën amerikane të kufirit. Qytetërimi i Athinës dhe Romës e ktheu një republikë të re, të kufizuar në bregdet, në një perandori kontinentale.

Amerikanët më të mëdhenj të çdo brezi kanë mbartur tiparet e dallueshme të paraardhësve të tyre: të lindura në Athinë, të formësuara nga Roma, të pagëzuara në qytetërimin e krishterë, të kalitura në vatrën e Evropës mesjetare, të pajisura me gjenialitetin anglez për lirinë dhe më pas të bartura përtej Atlantikut, për t'u rilindur në brigjet e një Bote të Re.

Tani duhet ta rizbulojmë së bashku atë frymë. Jemi në një pikë kthese – një pikë kthese jo vetëm në historinë e kombit tim, por edhe në historinë e gjithë qytetërimit tonë.

Kërcënimet me të cilat përballemi sot janë po aq reale sa ato në skenën dramatike të antikitetit.

Interesat kombëtare nuk u zhdukën përballë institucioneve ndërkombëtare. Lufta nuk u zhduk thjesht sepse ne parapëlqyem paqen. Shtetet e tjera vazhduan të armatoseshin, të kërkonin ndikim, të konkurronin për territore, teknologji, burime, tregje, energji dhe fuqi.

Dhe tani ka sërish luftë. Ka sërish konkurrencë të re mes fuqive të mëdha. Ka sërish cenueshmëri, agresion, terrorizëm, një univers të tërë kërcënimesh dhe sulmesh të reja.

Prandaj duhet të rindërtojmë institucionet dhe aleancat tona për t'u përballur së bashku me këto kërcënime – duke kuptuar se qëllimi i tyre nuk është të shfuqizojnë sovranitetin e kombeve që i përbëjnë, por t'i mbrojnë ato. Kombet nuk kanë pse të heqin dorë nga identitetet e tyre të veçanta për të njohur interesat e përbashkëta.

Me partnerët tanë këtu në Greqi kemi ndërtuar një model të tillë. Në partneritetet tona të mbrojtjes, në energji dhe teknologji, si dhe në ambicien e përbashkët për të siguruar kufijtë e Evropës nga kërcënimet e migracionit masiv.

Pamja këtu është e ri-koduar për ta futur në dokument. Artefakti autoritar është skedari WebP i ruajtur, dhe hash-i i tij është ai i shtypur te faqja e parë — pra dallimi është i verifikueshëm, jo i fshehur.